

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av EU-kommissionens förslag till industriutsläppsportalsförordning och reviderat industriutsläppsdirektiv

LRF tackar för möjligheten att få lämna synpunkter på remissen och nedan följer synpunkter från både LRF och LRF Mjolk.

Övergripande synpunkter

När reviderade IED återges används uttryck som *"förenkla regelverket, främja innovationer och ny teknik samt stödja omställningen till en giftfri, cirkulär ekonomi och klimatneutral industri."* Det kan ge intrycket att det reviderade IED ska betraktas som ett hjälpmedel för lantbrukare men det är oerhört långt mellan hur EU och regeringen beskriver IED och hur en lantbrukare uppfattar det. I förslaget till reviderat IED finns förslag som böter på minst åtta procent av ett företags omsättning, möjligheten för gruppstaten av NGO:s för kompensation, bindande gränsvärden för användning av vatten, energi och material med mera. Även om kommissionens ambition är ett mildare genomförande för lantbruksföretag är exemplen ovan sådant som kan göra en bonde avskräckt från att investera i ökad djurhållning. Det är tydligt att arkitekterna till det nya förslaget tagit sin utgångspunkt i tunga industrier som kan ha en avdelning med miljöspecialister och IED fjärras allt mer från lantbrukets verklighet. Om nya IED förutsätter så många särskilda hänsyn och anpassningar, som aviseras för att få det genomförbart för lantbruk, bör det ifrågasättas om det egentligen är lämpligt att använda samma direktiv för lantbruk som för andra företag.

LRF har deltagit i det senaste decenniets regelförenklingsambitioner med så kallade förenklingsresor med myndigheter och intressenter och med ett stort antal övriga aktiviteter. Att inkludera nötkreatur och fler gris- och fågelgårdar i IED kommer helt och hållet att omintetgöra den förenklade administration som eventuellt uppnåtts.

Vi uppfattar att regeringen gärna vill vara spelbar och konstruktiv visavi kommissionen men regeringen kan också säga nej till att inkludera fler gårdar i IED. Den spontana

reaktionen från flera jordbruksministrar när förslaget presenterades i april, i länder som har en högre självförsörjningsgrad än i Sverige, var att avvisa förslaget. *LRF:s synpunkt är att regeringen bör avvisa förslaget att inkludera nötkreatur och att sänka gränserna för gris- och fågelgårdar.*

Detaljerade synpunkter

Tailored approach (TA)

I det reviderade förslaget beskrivs ett genomförande som ska anpassas till djurhållande verksamheter. Med vår svenska erfarenhet som utgångspunkt har LRF mycket små förhoppningar om ett sådant anpassat genomförande. Vi tänker inte minst på att Naturvårdsverket i ett regeringsuppdrag 2017 föreslog att mjölk- och nötköttproduktion inte alltid ska anses ha betydande miljöpåverkan, och därför kan dessa djurhållare avkrävas en mindre omfattande miljökonsekvensbeskrivning. Det var egentligen ett slags anpassat genomförande, som nu efter fem år fortfarande inte har genomförts. LRF har flera gånger ställt frågan hur regeringen ställer sig till verkets förslag men inte fått svar. Det är svårt att inte få intrycket att det verkar finnas en tröghet i att skapa faktiska förenklingar för lantbrukare, parallellt med en lika stor snabbhet i att skapa ökad administration.

Dubbelreglera inte

Enligt förslaget ska kommissionen fastställa "operating rules" för alla centrala utsläpp däribland för nitrat där bland annat regler för gödselspridning nämns som exempel. Det signalerar att nya IED svämmar över till andra närliggande direktiv som Nitratdirektivet. Eftersom både klimatpåverkan och övergödningsfrågor ska adresseras i det reviderade IED tillsammans med vatten-, energi- och materialförbrukning ges intrycket att nya IED ska bli ett superdirektiv där alla miljö, klimat och hushållningsaspekter ska finnas med.

NEC och IED

En stor del av bakgrunden till att inkludera lantbrukets djur i IED handlar om att minska förlusterna av ammoniakväve från gödselhantering. Ammoniak från stallgödsel står för cirka 85 procent av ammoniakutsläppen i Europa. Ammoniak ingår även i National Emissions Ceiling (NEC) med ett beting för Sverige att minska utsläppen med 17 procent från 2005 till 2030. LRF:s uppfattning är att det finns ett dubbelarbete mellan de båda direktiven för just ammoniak. Förenklat beskrivet utgör NEC målstyrning medan IED är en långtgående form av detaljstyrning med bindande gränsvärden ned på varje djurplats i stallet. LRF tycker att målstyrningen i NEC är bättre genom att den ger varje land en handlingsfrihet att välja sin egen mest anpassade och kostnadseffektiva väg för ammoniak.

Nyttor och IED som styrmedel

Metanavgången från nötkreatur som inkluderas i IED beräknas minska med 5 – 10 procent av jordbrukets metanutsläpp. En stor del av det tillskrivs användningen av fodertillsatser. LRF ser inte kopplingen till att IED skulle underlätta eller påskynda användningen av fodertillsatser. Flera marknadsdrivna initiativ pågår redan och sedan i somras finns lågmetankött i svenska butikshyllor. Med det exemplet menar vi att innovationspotentialen inte gynnas av detaljreglering i IED som i vissa fall riskerar att slå in öppna dörrar. Exempelvis mjölkbranschen har en stark egen ambition att minska klimatpåverkan däribland metanavgången. På ett IED-möte med lantbruksorganisationer i juni visade företrädare för DG Miljö att metanavgången från den europeiska djurhållningen inte minskat det senaste decenniet och menade därför att nya IED kan hjälpa branschen med frågan. Att metanutsläppen inte minskat de senaste 10 åren ska inte tolkas som en ovilja eller oförmåga hos lantbrukarna att klara det. En del forskare har gjort försök med fodertillsatser och andra forskare har gjort försök med att återväta organogen åkermark. Men ännu har den enskilda lantbrukaren inte fått tillgång till konkreta råd och redskap från denna forskning att använda på sin gård för minskad metanavgång. Så hur skulle metanavgången ha kunnat minska? Nya IED får inte grundas i en misstro mot branschens ambition eller förmåga.

LRF oroas starkt över de initiala kostnader som de cirka 2 000 berörda gårdarna kommer att drabbas av för att söka miljötillstånd. Med räkneexemplet att konsult- och utredningskostnader för MKB och samråd med mera i medeltal uppgår till 150 000 kronor per gård motsvarar det cirka 300 miljoner kronor. En annan aspekt är att det motsvarar cirka 300 årsarbetsinsatser av lantbruksrådgivare. Så många rådgivare med

kunskap om just lantbrukets miljö tillstånd finns inte i landet vilket kommer skapa problem för lantbrukarna då det är för svårt för de flesta att klara utan konsult hjälp. Utöver de initiala kostnaderna tillkommer löpande ökade tillsynskostnader och kostnader för årlig miljörapportering.

Proportionalitet saknas

Kommissionens förslag till nytt IED-direktiv och det faktum att även nötkreatur ska anses omfattas av någon form av tillstånd är inte i linje med EU-rättens allmänna rättsprincip om proportionalitet. Den kostnad i arbete och administration som det skulle innebära för enskilda lantbrukare, och medlemsstaterna, står inte i balans med en nytta för miljön. LRF menar att det innebär otillräcklig nytta för miljön att kräva tillståndsplikt för gårdar som avser hålla fler än 150 djurenheter av nötkreatur. Villkor och prövningsprocesser är i sig inte gynnsamma för miljön. Lönsamhet och social hållbarhet är de faktorer som möjliggör investeringar och därmed minskad miljöpåverkan inom lantbruket.

Proportionalitetsprincipen innebär att åtgärder inte ska gå utöver det som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet. Proportionalitetsprincipen ställer vidare krav på rationalitet och nödvändighet. Av nedan anförda vill LRF påtala att det helt saknas rationella och nödvändiga skäl för Kommissionen att föreslå tillståndsplikt för nötkreatur. Att tillståndsprövningsprocessen skulle vara mer av ett anmälningsförfarande, och med lägre krav i miljökonsekvensbeskrivningar, förändrar inte det irrationella och omotiverade i kommissionens förslag.

Synpunkter från LRF Mjolk

LRF Mjolk anser inte att ett inkluderande av nötkreatur i IED är nödvändigt och det kan direkt äventyra livsmedelsförsörjningen genom att försämra näringens konkurrenskraft. Jordbruksverket (SJV) menar i sitt underlag (dnr 4.2.17-01522/2021) att de inte ser några fördelar med att inkludera fler djurhållande verksamheter i direktivet. LRF uppmanar regeringen att stödja Jordbruksverkets linje.

Tillgången till betande djur är avgörande för att uppnå miljö kvalitetsmålen om ett rikt växt- och djurliv och om ett rikt odlingslandskap. En tredjedel av Sveriges naturbetesmarker betas av mjölkrasdjur och nära två tredjedelar av svenskt nötkött kommer från mjölkrasdjur. Odling av vall bidrar till kolinlagring, jordhälsa och god markstruktur. 40 procent av vallen i Sverige blir foder på Sveriges mjölkgårdar.

Nötkreaturen är betydande för den svenska livsmedelsförsörjningen och därmed en viktig del av Sveriges totalförsvar. Med tanke på den betydelse som nötkreatur har så är det också ett viktigt signalvärde att ge produktionen goda förutsättningar och inte belasta den med ytterligare administration.

LRF Mjolk ser en stor risk för att den ökade administrativa bördan på näringen skulle påverka utvecklingen av mjölkföretagen mycket negativt. Ökad administrativ börda skulle kunna påverka investeringsviljan negativt. Att påföra ytterligare administrativ börda blir ett till lager i en mycket omfattande regelbörda som LRF ser på med stor oro.

LRF Mjolk frågade i november 2021 om vilka problem mjölkföretagen upplever med tillståndsprocessen. Resultaten visade bland annat att:

- Miljötillståndsprocessen (B- tillstånd) upplevs som mycket svår och komplex
- Alla som ansöker om miljötillstånd behöver ta hjälp av rådgivare
- Ansökan om miljötillstånd är en långdragen och dyr process
- Miljötillståndet begränsar expansion

Det pågår visserligen goda initiativ för att förbättra och effektivisera processen för miljötillstånd, till exempel Tillväxtverkets uppdrag N2021/00171. Men oavsett om processen förenklas så innebär den en pålaga för företagen och en kostnad som försämrar konkurrenskraften. I dagsläget saknas dessutom kompetens inom sektorn vilket gör det svårt och ojämnt att få hjälp inom landet.

Förslaget på 150 djurenheter skulle omfatta en betydande andel av mjölkföretagen som i sin tur står för en stor andel av den totala mjölkproduktionen. Enligt SJV så finns det 1233 företag med mjölkkor med mer än 150 djurenheter (Yttrande SJV dnr 4.2.17-08306/2022).

Inom mjölkproduktionen används olika typer av system som kan skilja sig åt, bland annat utifrån mjölkningsteknik (mjölkrobot, mjölkgrup, mjölkkarusell, mjölkrobotar i karusellsystem). Det finns en stor risk att det skulle bli väldigt omfattande BREF-dokument och svårhanterade BAT-slutsatser om mjölkproduktionen skulle omfattas av IED. Teknikutvecklingen på mjölkgårdar är snabb och potentialen för vidare innovation är stor. Det visar bland annat rapporten [Framtidens Jordbruk Mjolk och Nötkött \(Svensk mjölk- och nötköttsproduktion kan nå Parisavtalets klimatmål - LRF, 2021\)](#). Marknaden och branschen driver själva många hållbarhetsområden framåt. Ytterligare reglering riskerar därför bli kontraproduktiv.

Ett problem med att inkludera nötkreatur i IED är de målkonflikter som kan finnas mellan till exempel god djurvälstånd/djurhälsa och lägre klimatpåverkan. Det är tydligast när en lägre djurintensitet (mer yta per djur) ställs mot utsläppen per kilo producerad vara. Även ekosystemtjänster och biologisk mångfald som uppnås genom betande djur

kan hamna i konflikt med lägre utsläpp som kan uppnås genom metoder som kan komma att ingå i BAT. Dessa målkonflikter är viktiga att ha med sig i den vidare diskussionen.

Trenden i den svenska mjökbranschen har under lång tid varit en strukturrationalisering där antalet gårdar blir färre men större med fler djur i samma företag. Redan idag ser vi att nivån på 400 djurenheter för krav på tillståndsplikt leder till att företag tvekar inför att utöka sin verksamhet av rädsla för att omfattas av tillståndsplikten med mer administrativ börda. Detta är direkt kontraproduktivt mot mål om att öka den svenska livsmedelsproduktionen.

LRF Mjök anser att dubbelreglering bör undvikas. Befintliga system för egenkontroll och särskilt mejeriernas egna kvalitetsprogram innehåller redan rapportering av liknande karaktär som IED kan komma att innebära. Dessa uppgifter bör kunna rapporteras direkt från mejerierna istället för från den enskilde lantbrukaren. Det pågår också initiativ på marknaden som handlar om delning av data som till exempel Agronod. Det är önskvärt att eventuella nytillkomna krav kan införlivas i befintliga strukturer för rapportering istället för att utgöra ytterligare en administrativ kanal.

Med vänliga hälsningar

Lantbrukarnas Riksförbund

Hilda Runsten
Enhetschef

Peter Kofoed
Chef LRF Mjök